

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003280

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-08-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ про видачу диплому доктора філософії №17-р від 8 жовтня 2025 року, м. Київ, Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коляда Андрій Олегович

2. Andrii Koliada

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 034

Назва наукової спеціальності: Культурологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 27969 Теорія та історія культури

Дата захисту: 18-09-2025

Спеціальність за освітою: Спеціальність "Музичне мистецтво" спеціалізація "Оркестрові струнні інструменти (скрипка)"

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10744

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41.11, 18.41.11.13, 18.45.45, 04.51.51

Тема дисертації:

1. Соціально орієнтований мистецький проєкт як інструмент творення сучасного культурного простору України: оперні практики.
2. Socially Engaged Art Projects as Instruments for Shaping Ukraine's Contemporary Cultural Space: The Case of Opera Practices.

Реферат:

1. Коляда Андрій Олегович. Соціально орієнтований мистецький проєкт як інструмент творення сучасного культурного простору України: оперні практики. — Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія» (03 — Гуманітарні науки). Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України, Київ, 2025. Обґрунтування вибору теми дослідження. У XXI столітті відбуваються глибокі та суперечливі трансформації, що охоплюють усі сфери суспільного життя — від політики й економіки до культури та самоусвідомлення особистості. Глобалізація, цифрові технології, екологічні кризи та війни змінюють повсякденне життя людей та спосіб осмислення культури. У цьому контексті помітно трансформуються традиційні мистецькі форми,

зокрема оперний жанр, який історично нерідко асоціювався з елітарністю, академізмом та імперською ідеологією. Опера дедалі частіше виходить за межі усталеного репертуару і театральної сцени, звертаючись до нових медіа, публічних просторів та актуальних соціальних контекстів. Відбувається зміна самої функції опери – вона стає інструментом критичного осмислення новітніх викликів сучасного суспільства. В Україні проблема взаємодії мистецтва і суспільства набула особливої актуальності в умовах трансформаційних процесів кінця XX – початку XXI століття. Після здобуття незалежності у 1991 році український культурний простір формувалася через переосмислення національної ідентичності, подолання колоніальної спадщини та пошук нових форм культурного вираження. Ці процеси істотно прискорилися після Революції Гідності 2013-2014 років та в умовах російської агресії, коли культурно-мистецький сектор з пережив підйом, допомагаючи суспільству консолідуватися та протистояти зовнішнім деструктивним наративам. Постали унікальні проекти на перетині мистецтва, громадського активізму та просвітництва. Зокрема, документальна музична вистава «ПЕНІТА.опера» (2019) стала частиною правозахисної ініціативи і привернула увагу до проблем довічно ув'язнених жінок; незалежна платформа «Open Opera Ukraine» (2017), що розвиває на українських теренах європейську традицію історично інформованого виконавства та здійснює постановки барокових опер з новаторськими режисерськими рішеннями, проводить численні просвітницькі заходи на нестандартних майданчиках, залучаючи до участі в них локальні громади; експериментальна оперна лабораторія «Opera Aperta» досліджує у своїй творчості екологічну тематику (операантиутопія «Чорнобильдорф», 2020) та інші актуальні проблеми. Таким чином, сучасні оперні практики в Україні виходять за межі академічних театрів і набувають форми культурно-освітніх акцій, соціальних маніфестів та інтерактивних перформансів. Попри зростання кількості таких ініціатив, в українському гуманітарному доробку порівняно мало досліджень присвячено соціально орієнтованим оперним проектам як інструменту творення культурного простору. Їх вивчення дозволяє зрозуміти, як українська культура реагує на суспільні запити та які нові можливості це відкриває для жанру опери. Практичний досвід автора дисертації як учасника незалежних оперних формацій (зокрема, «Open Opera Ukraine», «Opera Aperta») забезпечив безпосереднє занурення у досліджуваний матеріал. Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні феномену соціально орієнтованого мистецького проекту як інструменту творення сучасного культурного простору України та виявленні особливостей його реалізації в сфері оперних практик. Об'єктом дослідження є соціально орієнтовані мистецькі проекти, їх тематичний зміст, художні форми та вплив на розвиток сучасного культурного простору України. Предмет дослідження – специфіка українських оперних практик 2010-х – початку 2020-х років у контексті їхнього функціонування як соціально орієнтованих мистецьких проектів. Методи дослідження включають комплексний міждисциплінарний підхід, що поєднує методи культурологічного і мистецтвознавчого аналізу. Застосовано системний підхід: сучасні оперні практики розглядаються як частина цілісної соціокультурної системи. Для теоретичного осмислення проблематики використано історико-логічний метод (простеження етапів розвитку опери та змін її суспільних функцій) і порівняльний метод (зіставлення світового та українського досвіду впровадження соціально орієнтованих мистецьких ініціатив). Безпосереднє дослідження художнього матеріалу здійснювалося методами мистецтвознавчого аналізу – зокрема, за допомогою музикознавчого та театрознавчого аналізу оперних творів (вивчення музичної мови, драматургії, режисерських рішень, сценографії та перформативних аспектів у вибраних постановках). Поєднання різних методів забезпечило всебічне вивчення теми і наукову об'єктивність висновків, співвіднесених із реаліями художньої практики.

2. SUMMARY 8 Andrii Koliada. Socially Engaged Art Projects as Instruments for Shaping Ukraine's Contemporary Cultural Space: The Case of Opera Practices. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript. A dissertation for obtaining a scientific degree of the Doctor of philosophy, specialty 034 "Culturology" (branch of knowledge 03 "Humanities"). – Modern Art Research Institute of the National Academy of Arts of Ukraine. Kyiv, 2025. Rationale for the choice of the research topic. The 21st century has seen profound and contradictory transformations affecting all spheres of public life, from politics and economics to culture and personal identity. Globalization, digital technologies, environmental crises, and wars are changing people's everyday lives and the way they perceive culture. In this context, traditional art forms are undergoing noticeable transformations,

particularly the opera genre, which has historically been associated with elitism, academicism, and imperial ideology. Contemporary opera is increasingly going beyond the established repertoire and theater stage, turning to new media, public spaces, and current social contexts. The very function of opera is changing—it is becoming an instrument for critically understanding the latest challenges of modern society. In Ukraine, the problem of the interaction between art and society became particularly relevant in the context of the transformational processes of the late 20th and early 21st centuries. After gaining independence in 1991, the Ukrainian cultural space was shaped through a rethinking of national identity, overcoming the colonial legacy, and searching for new forms of cultural expression. These processes accelerated significantly after the Revolution of Dignity in 2013–2014 and in the context of Russian aggression, when the cultural and artistic sector experienced a boom, helping society to consolidate and resist external destructive narratives. Unique projects emerged at the intersection of art, civic activism, and education. In particular, the documentary musical performance PENITA.opera (2019) became part of a human rights initiative and drew attention to the problems of women serving life sentences; the independent platform Open Opera Ukraine (2017) develops the European tradition of historically informed performance in Ukraine and stages Baroque operas with modern directorial decisions, conducting numerous educational events in non-standard venues and involving local communities. The experimental opera laboratory Opera Aperta explores environmental themes (the anti-utopian opera Chornobyldorf, 2020) and other pressing issues in its work. Thus, contemporary opera practices in Ukraine go beyond academic theaters and take the form of cultural and educational events, social manifestos, and interactive performances. Despite the growing number of such initiatives, relatively few studies in Ukrainian humanities are devoted to socially engaged opera projects as a tool for creating cultural space. Studying them allows to understand how contemporary Ukrainian culture responds to social demands and what new opportunities this opens up for the opera genre. The author's practical experience as a participant in independent opera institutions (in particular, Open Opera Ukraine and Opera Aperta) provided direct immersion in the research material. The aim of the study is to provide a theoretical justification for the phenomenon of socially engaged art projects as a tool for creating Ukraine's contemporary cultural space and to identify the characteristics of its implementation in opera practices. The object of the study is socially engaged art projects, their thematic content, artistic forms, and their impact on the development of Ukraine's contemporary cultural space. The subject of the study is the specificity of Ukrainian opera practices of the 2010s and early 2020s in the context of their functioning as socially engaged art projects. Research methods of the study is a comprehensive interdisciplinary approach that combines methods of cultural studies, art history, and sociological analysis. The author applies a systematic approach: contemporary opera practices are considered as part of a holistic sociocultural system. For theoretical understanding of the issues, the study utilizes a historical-logical method (tracking the stages of opera development and changes in its social functions) and a comparative method (comparing global and Ukrainian experience in implementing socially engaged art initiatives). The direct study of artistic material was carried out using methods of art analysis—in particular, musicological and theater analysis of opera works (the study of musical language, dramaturgy, directorial decisions, stage design, and performative aspects in selected productions).

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Коляда, А. (2023). Сучасний музичний театр як інструмент правозахисту: «ПЕНІТА.опера» і соціальний проект «Довічно важливо». Науковий журнал Художня культура. Актуальні проблеми, 19(1), 115–120. [https://doi.org/10.31500/1992-5514.19\(1\).2023.283138](https://doi.org/10.31500/1992-5514.19(1).2023.283138)
- Коляда, А. (2024). Просвітницька діяльність незалежної платформи «Open Opera Ukraine»: нові форми співпраці з українським суспільством. Науковий журнал Художня культура. Актуальні проблеми, 20(1), 139–146. [https://doi.org/10.31500/1992-5514.20\(1\).2024.306923](https://doi.org/10.31500/1992-5514.20(1).2024.306923)
- Коляда, А. (2024). Сучасні оперні практики в контексті постколоніальних дискусій: український досвід. Культура України, 86, 41–47. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.086.05>
- Bentia, I. & Koliada, A. (2022). Chornobyldorf: Einige Lektionen zur Gestaltung der Zukunft / Aus dem Ukrainischen übersetzt von Patrick BeckerNaydenov. Positionen: Texte zur aktuellen Musik, 133, 86–99. URL: <https://www.positionen.berlin/post/chornobildorf>
- Коляда, А. (2021). Соціальний аспект у діяльності незалежної платформи Open Opera Ukraine. Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології: тези доп. III Міжнародної наукової конференції (Україна – Польща, м. Київ, 16–17 листопада 2021 р.). С. 60. URL: 15 http://www.mari.kiev.ua/sites/default/files/conf_docs/tesy/202112/Methodology_Tesy_16-17_11_2021.pdf
- Коляда, А. (2023). Просвітницька діяльність незалежної платформи Open Opera Ukraine: нові форми співпраці з українським суспільством. Україна та Європа. Культура в глобальних викликах сьогодення. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (Україна, Київ, 20–21 вересня 2023 р.). С. 80. URL: https://mari.kyiv.ua/sites/default/files/conf_docs/tesy/202309/Tesy_Ukraine_Europe_2023_.pdf
- Коляда, А. (2024). Сучасні оперні практики у форматі соціально орієнтованих незалежних проєктів: вплив на суспільні трансформації та мистецькі процеси. Культура і мистецтво в умовах російсько-української війни: художні стратегії, дискурсивні практики, вектори осмислення: збірн. матер. Міжнародної наук.-практ. конф. (Україна, м.Київ, 29–30.05.2024) / [упоряд. М. Полякова]; Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України. С. 83. <https://doi.org/10.31500/978-617-640-654-9>. U <https://publish.mari.kyiv.ua/catalog/book/547>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бентя Юлія Валентинівна

2. Yuliia V. Bentia

Кваліфікація: к. мист., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1514-3859

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Щукіна Юлія Петрівна

2. Yuliia P. Shchukina

Кваліфікація: к. мист., доц.

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чекан Юрій Іванович

2. Iurii I. Chekan

Кваліфікація: д.н, професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1501-1592

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український католицький університет

Код за ЄДРПОУ: 26205857

Місцезнаходження: вул. Свенціцького,17, Львів, 79011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чібалашвілі Асматі Олександрівна
2. Asmati Tchibalashvili

Кваліфікація: к. мист., н.с, 26.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України**Код за ЄДРПОУ:** 26167849**Місцезнаходження:** вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, Київ, 01133, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія мистецтв України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Кравченко Анастасія Ігорівна
2. Anastasiia Kravchenko

Кваліфікація: д. мист., доцент, 26.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-6706-7937**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв**Код за ЄДРПОУ:** 02214142**Місцезнаходження:** вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство культури України**Ідентифікатор ROR:****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Веселовська Ганна Іванівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Веселовська Ганна Іванівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Гуріна Марія Володимирівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна